EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 15.6.2010
SEK(2010) 739 v konečnom znení

STANOVISKO KOMISIE

k existencii nadmerného deficitu na Cypre

STANOVISKO KOMISIE

k existencii nadmerného deficitu na Cypre

UPLATŇOVANIE PAKTU O STABILITE A RASTE V SÚČASNEJ KRÍZOVEJ SITUÁCII

1. Mnohé krajiny EÚ v súčasnosti čelia deficitom verejných financií, ktoré sú vyššie ako referenčná hodnota 3 % HDP stanovená v zmluve. Toto často výrazné zhoršenie deficitu, ako aj stav zadlženosti je potrebné vnímať v kontexte celosvetovej finančnej krízy a poklesu hospodárskeho rastu v roku 2008/2009. Pôsobí tu niekoľko faktorov. Po prvé, hospodársky pokles prináša so sebou klesajúce príjmy z daní a rastúce výdavky na sociálne dávky (napríklad na dávky v nezamestnanosti). Po druhé, keďže Komisia uznala, že rozpočtové politiky zohrávajú v súčasnej mimoriadnej hospodárskej situácii dôležitú úlohu, vo svojom európskom pláne na oživenie hospodárstva z novembra 2008, ktorý Európska rada schválila v decembri 2008, vyzvala na prijatie fiškálneho stimulu. Podľa plánu by sa tento stimul mal prijať včas, mal by byť cielený a dočasný, mal by byť diferencovaný podľa jednotlivých členských štátov podľa ich postavenia z hľadiska udržateľnosti verejných financií a konkurencieschopnosti a mal by sa zrušiť, keď sa hospodárska situácia zlepší. Napokon, niekoľko krajín prijalo opatrenia zamerané na stabilizáciu finančného sektora, z ktorých niektoré majú vplyv na stav zadlženosti alebo predstavujú riziko vyššieho deficitu a zadlženosti v budúcnosti, hoci časť nákladov vynaložených na podporu z verejných zdrojov by sa mohla v budúcnosti vrátiť.

2. V Pakte o stabilite a raste sa od Komisie vyžaduje, aby začala postup pri nadmernom deficite vždy, keď deficit členského štátu presiahne referenčnú hodnotu 3 % HDP. Cieľom zmien a doplnení Paktu o stabilite a raste v roku 2005 bolo zaistiť, aby sa pri všetkých krokoch v rámci postupu pri nadmernom deficite plne zohľadňovala najmä hospodárska a rozpočtová situácia. Paktom o stabilite a raste sa takto vytvára rámec na podporu vládnych politík zameraných na rýchle obnovenie zdravej rozpočtovej pozície so zreteľom na hospodársku situáciu, a tým sa zaisťuje dlhodobá udržateľnosť verejných financií.

PRÁVNE VÝCHODISKÁ

3. V článku 126 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa ustanovuje postup pri nadmernom deficite (EDP). Tento postup sa ďalej spresňuje v nariadení Rady (ES) č. 1467/97 „o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku“[1], ktoré je súčasťou Paktu o stabilite a raste.

4. Podľa článku 126 ods. 2 zmluvy Komisia musí monitorovať dodržiavanie rozpočtovej disciplíny na základe dvoch kritérií, a to: a) či pomer plánovaného alebo skutočného deficitu verejných financií k hrubému domácemu produktu (HDP)

[1] Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 6. V správe sa zohľadňujú aj „Špecifikácie implementácie Paktu o stabilite a raste a usmernenia k forme a obsahu programov stability a konvergenčných programov“ schválené radou ECOFIN 10. novembra 2009, ktoré sú dostupné na webovej stránke http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

presahuje referenčnú hodnotu 3 % (okrem prípadov, keď tento pomer podstatne klesol alebo ak sa stále znižuje a dosahuje úroveň, ktorá sa približuje referenčnej hodnote; alebo ak by prekročenie referenčnej hodnoty bolo iba výnimočné a dočasné a pomer zostával blízko referenčnej hodnoty) a b) či pomer verejného dlhu k HDP presahuje referenčnú hodnotu 60 % (s výnimkou prípadu, keď sa pomer dostatočne zmenšuje a približuje sa k referenčnej hodnote uspokojivým tempom).

5. V článku 126 ods. 3 zmluvy sa ustanovuje, že ak členský štát nespĺňa požiadavky podľa jedného alebo obidvoch týchto kritérií, Komisia musí vypracovať správu. V tejto správe Komisia „prihliadne tiež na to, či štátny deficit prekračuje štátne výdavky na investície a zohľadní všetky ostatné závažné faktory vrátane stavu hospodárskeho a rozpočtového výhľadu členského štátu na stredne dlhé obdobie."

6. Na základe údajov, ktoré predložili cyperské orgány v marci 2010[2] a po zohľadnení predpovede útvarov Komisie z jari 2010, Komisia 12. mája 2010 prijala správu podľa článku 126 ods. 3 určenú Cypru[3].

7. Následne a v súlade s článkom 126 ods. 4 zmluvy Hospodársky a finančný výbor [27. mája 2010] vydal stanovisko k správe Komisie.

8. V článku 126 ods. 5 zmluvy sa od Komisie vyžaduje, aby predložila Rade stanovisko, ak sa Komisia domnieva, že v členskom štáte existuje alebo by mohol vzniknúť nadmerný deficit. S cieľom dospieť k záveru, či nadmerný deficit existuje alebo by mohol vzniknúť, mali by sa podľa názoru Komisie zohľadniť tieto okolnosti: i) závery jej správy podľa článku 126 ods. 3 a ii) stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru k tejto správe. Na základe týchto skutočností Komisia vypracovala niekoľko úvah týkajúcich sa Cypru.

ÚVAHY TÝKAJÚCE SA CYPRU

9. Ihneď po pristúpení Cypru k EÚ v máji 2004 Komisia iniciovala postup pri nadmernom deficite pre Cyprus[4] prijatím správy podľa článku 104 ods. 3 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Zmluva o ES) so zreteľom na deficit v roku 2003 na úrovni 6,3 % HDP, t. j. nad referenčnou hodnotou 3 % HDP. V júli 2004 na základe odporúčaní Komisie Rada v súlade s článkom 104 ods. 6 Zmluvy o ES rozhodla, že na Cypre existuje nadmerný deficit a predložila Cypru odporúčanie v súlade s článkom 104 ods. 7 Zmluvy o ES s cieľom odstrániť nadmerný deficit čo možno najskôr a najneskôr do roku 2005. V júli 2006 po celkovom posúdení, z ktorého vyplynulo, že sa deficit v roku 2005 znížil na 2,4 % HDP, Rada rozhodla o zrušení svojho rozhodnutia o existencii nadmerného deficitu v súlade s článkom 104 ods. 12 Zmluvy o ES.

---

[2] Podľa nariadenia Rady (ES) č. 479/2009 musia členské štáty Komisii dvakrát ročne oznamovať plánovanú a skutočnú úroveň deficitu a dlhu verejných financií. Najnovšie oznámenia Cypru sa nachádzajú na webovej stránke: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/excessive_deficit/edp_notification_tables.

[3] Všetky dokumenty týkajúce sa postupu pri nadmernom deficite pre Cyprus sa nachádzajú na tejto webovej stránke: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm.

[4] Dokumenty týkajúce sa postupu pri nadmernom deficite pre Cyprus sú k dispozícii na tejto webovej stránke: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm

10. Po ukončení postupu pri nadmernom deficite zostalo cyperské saldo verejných financií výrazne pod prahovou hodnotou deficitu na úrovni 3 % HDP. Predovšetkým v roku 2006 deficit ďalej klesol na 1,2 % HDP, zatiaľ čo v roku 2007 a sa rozpočtové saldo zmenilo na prebytok na úrovni 3,4 % a v roku 2008 na 0,9 % HDP. Štrukturálne saldo sa súčasne zmenilo z deficitu na úrovni 1,25 % HDP v roku 2006 na prebytok na úrovni 2,5 % v roku 2007 nad rámec strednodobého rozpočtového cieľa (MTO) Cypru, ktorým je vyrovnaný rozpočet v štrukturálnom vyjadrení. Potom sa štrukturálny prebytok z predchádzajúcich rokov vrátil späť do záporných čísel. Počas rokov 2006 – 2008 klesol pomer hrubého verejného dlhu v roku 2008 približne o 16,25 percentuálneho bodu HDP na 48,4 %, teda výrazne pod referenčnú hodnotu 60 % HDP stanovenú v zmluve. Zníženie dlhu bolo zapríčinené primárnymi prebytkami, vysokým nominálnym rastom a rozsiahlymi úpravami bilančných tokov (SFA) súvisiacimi s plánovaným znížením vkladov v centrálnej banke (amortizačné fondy) a iných akumulovaných finančných aktív použitých na splatenie dlhu.

11. Podľa údajov, ktoré cyperské orgány oznámili v apríli 2010, deficit verejných financií na Cypre v roku 2009 dosiahol 6,1 % HDP, čím prekročil referenčnú hodnotu 3 % HDP. V správe Komisie podľa článku 126 ods. 3 sa uvádza, že výška deficitu sa nepribližovala k referenčnej hodnote 3 % HDP a že prekročenie referenčnej hodnoty sa môže považovať za výnimočné v zmysle zmluvy a Paktu o stabilite a raste. Deficit vyplynul predovšetkým z prudkého hospodárskeho poklesu v zmysle zmluvy a Paktu o stabilite a raste. Podľa predpovede útvarov Komisie z jari 2010 sa v roku 2010 predpokladá ďalší pokles reálneho HDP na Cypre, aj keď v menšej miere, takmer o 0,5 % v porovnaní s 1,75 % v roku 2009. Plánované prekročenie referenčnej hodnoty sa však nemôže pokladať za dočasné. Podľa predpovede útvarov Komisie z jari 2010 sa očakáva, že za predpokladu nezmenenej politiky dosiahne rozpočtový deficit v roku 2011 približne 7,75 % HDP. Kritérium pre deficit podľa ustanovení zmluvy nie je splnené.

12. Podľa údajov, ktoré oznámili cyperské orgány v apríli 2010, hrubý verejný dlh zostáva pod referenčnou hodnotou 60 % HDP, pričom v roku 2009 bol na úrovni 56,2% HDP. Na rok 2010 Cyprus oznámil plánovaný dlh na úrovni 62 % HDP, teda prekročenie referenčnej hodnoty 60 % HDP stanovenej v zmluve. V predpovedi útvarov Komisie z jari 2010 sa predpokladá, že dlh sa v roku 2010 zvýši na 62,3 % HDP a ďalej na 67,6 % v roku 2011 v situácii zhoršeného primárneho salda. Vzhľadom na tieto trendy sa pomer dlhu nemôže považovať za dostatočne sa znižujúci a približujúci sa k referenčnej hodnote uspokojivým tempom v zmysle zmluvy a Paktu o stabilite a raste. Kritérium pre dlh podľa ustanovení zmluvy preto nie je splnené.

13. V súlade s ustanoveniami zmluvy a Paktu o stabilite a raste Komisia vo svojej správe takisto analyzovala „významné faktory“. Podľa Paktu o stabilite a raste sa tieto faktory môžu zohľadniť v krokoch, ktoré vedú k rozhodnutiu o existencii nadmerného deficitu, len ak deficit spĺňa dvojitú podmienku blízkosti k referenčnej hodnote a dočasnosti. V prípade Cypru táto dvojitá podmienka nie je splnená. Individuálne posudzované významné faktory v tomto prípade prinášajú zmiešaný obraz.

14. Stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru v súlade s článkom 126 ods. 4 zmluvy je v súlade s posúdením uvedeným v správe Komisie podľa článku 126 ods. 3.

ZÁVER

15. Monitorovanie rozpočtovej situácie na Cypre, a najmä preskúmanie dodržiavania kritérií ustanovených v článku 126 ods. 2 viedlo Komisiu k vypracovaniu správy v súlade s článkom 126 ods. 3 zmluvy. Vzhľadom na svoju správu a so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru Komisia zastáva názor, že na Cypre existuje nadmerný deficit.

16.